

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Budgetunderlag 2022-2024

Budgetunderlag 2022-2024

SLU:s budgetunderlag utgår från universitetets uppdrag enligt myndighetsinstruktionen samt åtaganden enligt Agenda 2030. De äskanden som framförs görs med hänsyn tagen till 1) riksdagens beslut om anslag för 2021 samt 2) regeringens beslut om regleringsbrev för 2021 och 3) forskningspropositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* (prop. 2020/21:60).

Sammanfattning

Äskanden:

Ändamål	Totalt för perioden
Utbildning Utökat utbildningsuppdrag för perioden 2022-2024; från 12 000 till 15 000 helårsstudenter för att möta samhällets behov av kompetens för omställning till hållbart samhälle inom områden där SLU har, för Sverige, unik utbildning.	405 mnkr
Forskning SLU behöver en ökad andel basanslag för att kunna utveckla och bredda vissa forskningsmiljöer med hög potential att svara mot de ofta tvärvetenskapliga frågeställningar vårt samhälle behöver svaren på. I nuläget är det svårt att precisera resursbehoven inom forskning då det ännu är oklart hur utfallet av förslagen i forskningspropositionen blir. Under förutsättning att utfallet av forskningspropositionen för SLU:s del blir 30 mnkr per år, är bedömningen att behovet av basanslag är ytterligare 64 mnkr för perioden 2022-2024	64 mnkr
Fortlöpande miljöanalys Säkerställa basverksamhet samt Artdatabanken i enlighet med överenskommelse med Naturvårdsverket, alt 1/ alt 2	90 +69/39 = 159 /129 mnkr
Övriga uppdrag Enligt överenskommelse; planering och genomförande av den internationella kongressen om skogsforskning, IUFRO 2024.	26 mnkr

Anhållan om förordningsändring

SLU anhåller även om att regeringen beslutar om ändring i djurskyddsförordningen (2019:66, 8 kap. 5 §), där SLU tilldelas uppdraget att vara Sveriges kontaktpunkt för EU-nätverket PARERE (Preliminary Analysis of Regulatory Relevance). Detta uppdrag bör överföras till Jordbruksverket.

1 Inledning

SLU:s uppdrag

SLU:s uppdrag är att ”bedriva forskning samt utbildning på forskarnivå, avancerad nivå och grundnivå inom jord- och trädgårdsbruk, landskapsplanering, livsmedelsproduktion, naturvård, skogsbruk och vedråvarans förädling, fiske och vattenbruk samt veterinärmedicin och husdjurskötsel. Dessutom ska SLU bedriva fortlöpande miljöanalys”. (SFS 1993:221)

Forskningspropositionen och SLU:s strategi 2021-2025

I forskningspropositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* (prop. 2020/21:60) framförs förslag om ökade medel till forskning och innovation. Utgångspunkten för propositionens förslag är fem övergripande samhällsutmaningar:

1. Klimat och Miljö
2. Hälsa och välfärd
3. Digitalisering
4. Kompetensförsörjning och arbetsliv
5. Ett demokratiskt och starkt samhälle
- 6.

Likt forskningspropositionen ser SLU en föränderlig värld som efterfrågar lösningar på komplexa utmaningar som klimatförändringar och hotet mot den biologiska mångfalden. Under 2020 har SLU fastställt en strategi för 2021-2025¹ som baseras på bedömningen att SLU:s forskning, utbildning och miljöanalys har potential att i ännu större utsträckning än idag bidra till hållbara produktionssystem, innovationer och ökad kunskap som gynnar omställningen till ett hållbart samhälle. SLU vill stärka sin verksamhet och vara en drivande kraft för hållbar utveckling i samverkan med andra aktörer.

I SLU:s strategi finns 3 fokusområden och det första, Nästa steg för ett hållbart samhälle, beskriver hur SLU ska kunna bidra till framförallt de två första samhällsutmaningarna med kompetensförsörjning, kunskap och samverkan. Digitaliseringen av de gröna näringarna kommer att kräva mycket kunskapsutveckling och, som fokusområde 2, är det ett satsningsområde med bäring på både forskning, utbildning och miljöanalys såväl som samverkan där SLU ser fram mot att bidra till utmaning tre. SLU:s strategi innehåller också mål för breddat deltagande, jämställdhet, lika villkor och kompetensförsörjning, och det tredje fokusområdet, Ett SLU, innebär bland annat ett långsiktigt arbete för att ännu bättre ta vara på den unika kompetens som SLU har över hela landet.

Sammantaget kan konstateras att de fem samhällsutmaningarna sammanfaller väl med SLU:s strategi och avsikt för perioden 2021-2025. Vad gäller behovet av kompetensförsörjning är det SLU:s högst prioriterade åtgärdsförslag att erhålla ett ökat utbildningsuppdrag för kommande treårsperiod.

¹ https://internt.slu.se/globalassets/mw/org-styr/styr-dok/vision-strategi/slus_strategi_2021-2025.pdf

2 Utbildning

Prognosen indikerar att SLU riskerar att överskrida utbildningsuppdraget 2019-2021. Med nuvarande nivå finns varken utrymme att öka platsantalet på utbildningar inom bristyrken, starta den planerade utbildningen i digitaliserat skogs- och jordbruk eller att utöka platsantalet inom det nya programutbudet på grundnivå.

Arbetsmarknaden för SLU:s studenter är mycket god och SLUs forskningsnära unika utbildningsområden ger kunskaper om hållbart nyttjande av naturresurser som har avgörande betydelse för livsmedelsstrategin, klimatanpassningen, omställningen till ett fossilfritt samhälle och för att nå målen i Agenda 2030. Söktrycket till både program och fristående kurs för livslångt lärande har också ökat stort.

SLU begär därför att utbildningsuppdraget för perioden 2022-2024 utökas till 15 000 helårsstudenter. Det innebär en ökning med 3000 helårsstudenter.

Beräknat ökat resursbehov inom utbildning för perioden 2022-2024: 405 mnkr

SLU behöver - högst prioriterat och akut - fler utbildningsplatser

SLU:s studenter kommer att verka i en framtid med klimatförändringar och en växande befolkning som i allt högre grad lever i urbana miljöer, och där trycket ökar på naturresurserna och miljön. SLU:s forskning och utbildning har fokus på grundstenarna för människans existens, såsom rent vatten, uthållig matproduktion, levande landskap, god djuromsorg, hållbara städer och hållbart nyttjande av naturresurserna. Genom att förena kunskap från olika discipliner, utgå från ett systemperspektiv, samverka med det omgivande samhället och använda digital undervisning som öppnar för livslångt lärande, bidrar SLU till verklig förändring och skapar förutsättningar för en hållbar, levande och bättre värld.

För att nå målen i Agenda 2030 behövs fler SLU-utbildade studenter i arbetslivet. Agronomer, jägmästare, veterinärer, lantmästare, landskapsarkitekter och andra utbildade med kunskap om de gröna näringarna har den kompetens som krävs för en omställning till ett hållbart samhälle där målen för livsmedels- och bioekonomistategier kan nås. Pandemin såväl som klimatkussioner bidrar till insikt om den gröna sektorns roll i samhället och vi ser att studenternas efterfrågan på flera av SLU:s utbildningar redan har ökat. Ökningen gäller främst fristående kurser och på avancerad nivå där programmen (som har en stor andel internationella sökande) nu har fyllts i betydligt högre utsträckning än tidigare (för fristående kurs ett ökat söktryck med 86 procent). SLU begär därför ett större utbildningsuppdrag. Finansiering för ett större uppdrag möjliggör också ett nytt utbud med förutsättningar att bidra till att bredda rekrytering och att utveckla former för det livslånga lärandet.

Nuvarande utbildningsuppdrag kräver nedskärningar. Resultatet för 2020 var 4216 helårsstudenter (hst), prognosen för 2021 är 4290 hst, och när uppdraget överskrids räcker inte finansieringen. Inledningsvis täcks kostnaderna av de tillfälliga utbildningsmedel som tilldelats lärosätet som pandemisatsning men även forskningsmedel tas nu i anspråk. Åtgärder förbereds därför nu för att begränsa antagningen av studenter vilket innebär nedskärningar som påverkar såväl nya satsningar som befintligt utbud.

Ett utökat uppdrag skapar en reell möjlighet till nytt utbud, utbildning till bristyrken och livslångt lärande. Utbildningsuppdraget är för närvarande 12 000 hst under treårsperioden och bedömningen är

att en utökning med 1000 hst per år är rimlig, d.v.s. 3000 hst för perioden. Räknat på en prislapp om 135 tkr/hst skulle det innebära en anslagsökning om 405 mnkr, 135 mnkr per år.

Nytt utbildningsutbud

För att möta samhällets behov av den kompetens som beskrivs i avsnittets inledning (hämtad från SLU:s strategi 2021-2015), har SLU genomfört ett omfattande utvecklings- och omställningsarbete avseende utbildningarna de senaste åren. De nya kandidatprogrammen, som ingår i en ny struktur för agronom- och jägmästarexamen, startar 2021. De har utformats med målet att de ska intressera fler ungdomar än de tidigare renodlade yrkesprogrammen så att samhällets efterfrågan kan mötas.

Förändringen innebär ett modernt forskningsnära utbud som förhoppningsvis ger en god matchning mot både näringens och studenternas behov samtidigt som de matchar SLU:s lärarkompetens och därmed kan motsvara höga krav på kvalitet och forskningsanknytning. Vid Wageningen University and Research i Nederländerna gjordes en liknande förändring för några år sedan som har resulterat i en stor positiv förändring i antalet examinerade.

Även inom det nya utbudet vill SLU ha fortsatt goda möjligheter att erbjuda fristående kurser som kan motsvara behovet av livslångt lärande och olika former av utbildning för yrkesverksamma. För detta behövs ett större uppdrag.

Civilingenjörsutbildning i digitaliserat jord-och skogsbruk

Det har länge funnits efterfrågan på en avancerad tekniskt orienterad utbildning med inriktning mot den gröna sektorn. Skogs- och jordbruket digitaliseras och det saknas personer med en kombination av kunskaper om modern jord- och skogsbruksproduktion och digital kompetens. Som exempel på detta behov kan sektorsinitiativ som Mistra Digital Forest och Lantbrukets dataplattform nämnas, vilka helt fokuserar på digitalisering och där civilingenjörskompetens är nödvändig.

SLU har långtgående planer på en sådan utbildning och söker under 2021 om rätt att utfärda civilingenjörsexamen. Målet är att utbilda civilingenjörer som med professionella färdigheter, teknisk kompetens och förankring i de gröna näringarna kan utveckla ett jord- och skogsbruk som är hållbart. Utbildningen kommer att utformas och bedrivs i samråd med företrädare för näringarna. Under förutsättning av positivt besked om rätten att utfärda civilingenjörsexamen, skulle de första studenterna kunna antas höstterminen 2023.

Utbildningar inom djuromvårdnad och veterinärmedicin

Djursjukskötar- och veterinärprogrammen är de i särklass mest eftersökta programmen vid SLU. Dessa program står tillsammans för drygt hälften av alla ansökningar och intresset tycks öka för varje år. Efterfrågan på djursjukvård är också ökande och det råder brist på både djursjukskötare och veterinärer.

Sedan djursjukskötarprogrammet omlokaliseras till Ultuna 2014 har SLU fördubblat platsantalet: nu antas 80 studenter per år och en ytterligare ökning till 100 är planerad. Detta har krävt både lokalanpassningar och nyrekryteringar vilket medfört kostnadsökningar.

Antalet platser på veterinärprogrammet har däremot varit konstant sedan år 2007². Som SLU tidigare framhållit³ är en utökning av veterinärprogrammet förenat med omfattande resurser och ett långsiktigt planerings- och utvecklingsarbete. Tabellen nedan visar gapet mellan antalet utfärdade veterinärexamina vid SLU och antalet legitimationer som Jordbruksverket utfärdar. Uppgifterna visar att det finns skäl att utöka antalet platser på veterinärprogrammet.

Antal utfärdade legitimationer för veterinäryrket samt veterinärexamina vid SLU						
Antal/ År	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Utfärdade legitimationer för veterinäryrket SJV	243	226	196	193	216	238
Utfärdade examina vid SLU	76	79	69	85	80	84

Källa: Jordbruksverkets verksamhetsstatistik och Årsredovisning 2019 samt data från SLU:s Ledningsinformationssystem.

3 Forskning

SLU behöver ett ökat basanslag för att kunna utveckla och bredda vissa forskningsmiljöer med potential att svara mot de ofta tvärvetenskapliga frågeställningar vårt samhälle behöver svaren på.

I nuläget är det svårt att precisera resursbehoven inom forskning då det ännu är oklart hur utfallet av förslagen i forskningspropositionen blir. Under förutsättning att utfallet av forskningspropositionen för SLU:s del blir 30 mnkr per år, är bedömningen att behovet av basanslag är ytterligare 64 mnkr för perioden 2022-2024.

Ökat basanslag

64 mnkr

Forskningspropositionen

I forskningspropositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* (prop. 2020/21:60) framförs förslag om ökade medel till forskning och innovation som aviserats tidigare i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1). I forskningspropositionen beskrivs satsningarna närmare, men det är inte möjligt att förutse utfallet per lärosäte eftersom de sammantagna konsekvenserna av förslagen är svåra att förutsäga, t.ex. ökningen av forskningsresurser per helårsstudent (basresursen) och att högskolorna ska definiera s.k. profilmråden.

SLU har tillsammans med andra lärosäten länge argumenterat för en ökning av basanslagen dels för att kunna matcha internationella utlysningar av forskningsprojekt, dels för att den höga externfinansieringsgraden skapar otrygga anställningsförhållanden som gör en akademisk karriär mindre attraktiv. SLU:s tolkning av forskningspropositionen är att andelen av medlen som går direkt till lärosätena ökar, men andelen är ändå relativt begränsad jämfört med tidigare propositioner under 2000-talet (exklusive den tillfälliga förstärkningen 2021). Däremot får Vetenskapsrådet en relativt stor ökning jämfört med tidigare år.

Vägvalet, att stärka råden mer än basanslagen, får tillsammans med produktivitetsavdraget till konsekvens att mer av statsanslaget till universiteten kommer att användas till medfinansiering av externfinansierad forskning och forskningsinfrastruktur. Universiteten får därmed fortsatt minskat handlingsutrymme för egna prioriteringar, t.ex. grundforskning, långsiktig kompetensuppbyggnad, eller för att upprätthålla vetenskaplig kompetens inom små men viktiga eller utbildningstunga

² SLU dementerar förklaringen i Jordbruksverkets årsredovisning 2019, s32. Uppgiften att antalet platser på veterinärprogrammet ökat succesivt de senaste åren stämmer inte.

³ SLU:s budgetunderlag 2021-2023 samt diskussioner med Näringsdepartementet (myndighetsdialog).

områden. Forskningsråden har sina övergripande prioriteringar och inriktningar som inte matchar alla lärosätens behov, utan viss forskning som motiveras av exempelvis kompetensförsörjning på lång sikt eller strategisk utveckling av vissa ämnesområden är beroende av basanslag.

SLU vill kunna utveckla vissa forskningsmiljöer som idag är förhållandevis små så att de kan öka och bredda sin verksamhet mot de frågeställningar vårt samhälle behöver svaren på. Vi ser också att framtidens utmaningar ofta kräver tvärvetenskapliga satsningar med många samverkande aktörer både externt och internt där SLU idag inte har medel att ytterligare involvera sig. Ett prioriterat exempel är framtidens dricksvattenförsörjning som står inför en mycket allvarlig utmaning i form av ökade risker för kemiska föroreningar i rå- och dricksvatten pga. av ökande användning av kemikalier, exploatering av mark, urbanisering och klimatförändringar. Genom ett nationellt kompetenscentrum för dricksvatten i Uppsala, kan hela Sverige dra nytta av de olika aktörerna och dess samlade kompetens. Idag finns inte de marginaler i basresurserna som krävs för att forskarna ska kunna ta steget mot en gemensam kraftsamling kring dricksvattenförsörjning.

SLU:s forskningsinfrastrukturer

I anslutning till frågan om forskningsfinansiering vill SLU lyfta fram de infrastrukturer som universitetet har och som motiveras av universitetets kompetensområden. Det är fastigheter (skog och mark), biogasanläggning, djurstallar och djursjukhus som kräver omfattade resurser för drift, underhåll och förvaltning.

Dessa infrastrukturer är helt avgörande för SLU:s forskning och därmed för universitetets möjlighet att bidra med den kunskap som krävs för omställning till ett fossilfritt samhälle och för att nå målen för Agenda 2030. Samtliga infrastrukturer står inför mer eller mindre stora investeringar som är kopplade till digitalisering (programvara, utrustning, kompetens samt öppna och tillgängliga data). Forskningsfartyget Svea är ett av Sveriges bidrag till att uppfylla mål 14 i Agenda 2030 (Hav och marina resurser). Planen är att fartyget ska hyras ut och därmed på sikt bära sina egna kostnader, men de stora kostnaderna för HVO-diesel utgör en riskfaktor.

Utöver de egna tunga forskningsinfrastrukturerna är SLU en aktiv partner eller huvudman i ett flertal nationella forskningsinfrastrukturer och har även satsat internt för så kallade instegsstrukturer så forskare ska kunna få information och stöd och öka nyttjandet av de gemensamma nationella investeringar som gjorts (tex MAXIV, NBIS och SNIC).

Under förutsättning att utfallet av forskningspropositionen för SLU:s del blir 30 mnkr per år, är bedömningen att behovet av basanslag är ytterligare 64 mnkr för perioden 2022-2024.

4 Fortlöpande miljöanalys

Fortlöpande miljöanalys behöver resurser för	
- basfinansiering och utveckling,	90 mnkr
- SLU Artdatabanken enligt överenskommelse med Naturvårdsverket (nedan):	
enligt alternativ 1	69 mnkr
enligt alternativ 2	39 mnkr
Beräknat resursbehov inom fortlöpande miljöanalys för perioden 2022-2024:	159/139 mnkr

Behov av grundfinansiering kvarstår

De senaste åren har behoven ökat av öppen, tillgänglig och exakt fakta/kunskap om hur vår miljö påverkas av samhälls- och klimatförändringar och Sverige behöver lyfta sin förmåga att bidra till miljöarbetet både nationellt och internationellt. Utredningen om Sveriges miljöövervakning, dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning (SOU 2019:22) argumenterar genomgående att miljöövervakningen ska *utvecklas och genomföras med vetenskaplig kompetens*.

SLU är ensamma om att ha miljöanalys inskrivet i sitt uppdrag och är därför inte enbart en uppdragstagare bland alla andra (universitet, institut och konsulter). I uppdraget ingår att utveckla miljöanalysen i samverkan med dess avnämare. SLU har också en samlad och mycket omfattande vetenskaplig kompetens inom såväl brukade som naturliga ekosystem. Detta i kombination med lång och gedigen erfarenhet av miljöövervakning och -analys som nyttjas brett och i en ökande omfattning av såväl svenska som internationella myndigheter och organisationer. Dock ökar omsättningen enbart på grund av ett ökande antal definierade och tidsbegränsade uppdrag som inte täcker kostnader för att utveckla redan befintliga åtaganden. Inte heller medger det kapacitet att utveckla verksamheten med målet att lyfta Sveriges förmåga att bidra till miljöarbetet både nationellt och internationellt.

SLU har årligen sedan mitten av 2000-talet pekat på behovet av resurser för att digitalisera och utveckla den fortlöpande miljöanalysen. Det har hörsammats genom olika kortsiktiga lösningar⁴. De skapade förvisso betydande resurser utöver basanslaget (10-45 mnkr årligen) men genom sin kortsiktighet har verksamheten fått göra avkall på omfattning och utveckling när de löpt ut alternativt har resurser i form av tid tagits i anspråk för att, i dialog med berörda myndigheter, få del av medel för att klara nödvändig uppgradering.

Sedan 2018 har resursförstärkningarna emellertid upphört helt och finansieringsläget för den fortlöpande miljöanalysen är oerhört bräckligt då den är starkt beroende av regeringens finansiering av SLU:s uppdragsgivare inom fortlöpande miljöanalys. Minskade anslag till SLU:s uppdragsgivare riskerar att bli stora avbräck då den fortlöpande miljöanalysen är externfinansierad till ca 65 procent.

Ett större tillskott direkt till SLU för att upprätthålla och utveckla pågående verksamhet skulle skapa förutsättningar för fortsatt god kvalitet i verksamheten och spara resurser genom att tid inte behöver ägnas åt, för alla parter, resurskrävande dialoger med de myndigheter som i samverkan med SLU bistår med nödvändig förstärkning.

SLU Artdatabanken

Artinformation från Artdatabanken är helt avgörande för kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter i arbetet med att utarbeta aktuella detalj- och översiktsplaner samt för miljöprövningar. Korrekt och tillförlitlig artinformation är också av stor betydelse för myndigheternas handläggning av ärenden som berör naturvärden i landskapet. Det kan t.ex. handla om avverkningsanmälningar, samråd enligt miljöbalken och bildande av områdesskydd. Genom att tillhandhålla uppdaterad data för olika typer av avnämare bidrar SLU Artdatabanken till ett hållbart samhällsbyggande.

Under 2019 blev finansieringsläget för SLU Artdatabanken så kritiskt att personal fick sägas upp som en konsekvens av besparingar på andra myndigheter. Mot den bakgrunden har Naturvårdsverket (NV) och SLU haft dialog om en långsiktig finansiering av arbetet med artinformation och lämnar även i år

⁴ 2006-2007, 20 mnkr/år, 2008 15 mnkr fr. återföring av skatt på handelsgodset och bekämpningsmedel; 2009-2011, ca 45 mnkr/ år fr. Energi- och klimatpropositionen; därefter fr landsbygdsprogrammets tekniska stöd: 2012-2013, totalt 46 mnkr, 2014-2016, 20 mnkr/år, och 2017, 10 mnkr.

ett gemensamt förslag till lydelse i det årsvisa RB, innefattande en anslagsökning, under *Villkor för anslag 1:23*:

”Av anslaget ska minst 106 000 000 (tidigare 83 200 000) kronor användas till den verksamhet som bedrivs vid Artdatabanken. Av detta ska minst 70 000 000 kronor användas för verksamhet med anknytning till Svenska Artprojektet, innefattande taxonomisk forskning och inventering av dåligt kända arter, kunskapspridning, information och kommunikation, projektadministration samt för stöd till biologiska samlingar vid svenska muséer och institutioner.

Minst 23 000 000 kronor ska användas för övrigt arbete med artinformation inklusive rödlistning och hantering av fynddata om arter från allmänheten och ideella föreningar. Data ska oavsett källa tillhandahållas digitalt till kommuner och myndigheter.”

Resultatet av dialogen är att NV och SLU tillsammans föreslår att ett av två alternativ övervägs för att SLU och NV gemensamt ska kunna tillhandahålla information som är hett efterfrågad av kommuner och myndigheter såväl som allmänheten, i en tid där klimatförändringar påverkar allt fler av arterna i Sverige:

- 23 mnkr (69 mnkr för perioden) avsätts till SLU på anslag 1:23 i regleringsbrevet, (alternativ 1).
- Naturvårdsverket får ett villkor på sitt anslag 1:3 om upp till 10 mnkr per år som bidrag till SLU för arbete med artinformation, och anslaget till SLU utökas med minst 13 mnkr (39 mnkr för perioden), (alternativ 2).

Vad som görs inom den fortlöpande miljöanalysen

Verksamheten grundar sig på såväl de nationella miljömålen som Agenda 2030. Data från SLU:s miljöanalys används för rapportering till en rad internationella konventioner och EU-direktiv som Sverige förbundit sig till. Bland annat kan nämnas att Sveriges rapportering till klimatkonventionen, konventionen om biologisk mångfald och till EU, bl.a. avseende art- och habitatdirektivet, vattendirektivet bygger på data som levereras från SLU:s fortlöpande miljöanalys.

Kvaliteten i den fortlöpande miljöanalysen är beroende av att det finns medel för att förvalta och utveckla de infrastrukturer som krävs för verksamheten. Det krävs också personer med vetenskaplig kompetens som kan tolka och omvandla miljödata till beslutsunderlag och som kan införa nya metoder för tillämpning inom miljöövervakning och miljöanalys. Personer med fördjupade kunskaper om miljöinformation krävs också för att bidra till att genomföra klimatomställningen. För att tjänsterna ska vara attraktiva har SLU utvecklat särskilda karriärvägar för miljöanalytiker, miljöanalytisspecialist respektive senior miljöanalytisspecialist.

Framtida behov inom fortlöpande miljöanalys

SLU har sedan tidigare identifierat fyra områden där utvecklingsbehoven alltså bedöms vara särskilt angelägna⁵:

- 1) Utveckling av nya (digitala) metoder inom miljöövervakning som invasiva arter, miljögifter och urbana ekosystemtjänster,
- 2) Behov kopplade till digitalisering, d.v.s. förvaltning och tillgängliggörande av befintlig data och system samt utveckling av e-infrastruktur.

⁵ Se SLU:s budgetunderlag 2021-2023 för en mer utförlig beskrivning av behoven.

- 3) Medfinansiering för att delta i stora nationella och internationella samarbeten, som Smart Miljöinformation, ICOS och SBDI⁶.
- 4) Kopplingen mellan de svenska miljömålen och Agenda 2030, särskilt hanteringen av konflikter och synergier mellan Agenda 2030-målen i Sverige och internationellt.

Sammantagna resursbehov för fortlöpande miljöanalys

SLU bidrar gärna till en fortsatt och fördjupad dialog om innebörden av sin roll i miljösvetige, vilka resurser som behövs och det uppdrag som universitetet har inom området.

I nuläget kvarstår SLU vid tidigare bedömning; att Sverige, mht. klimatförändringen och ett alltmer digitaliserat samhälle, har ett ökande behov kunskap som i sin tur kräver en kontinuerlig utveckling av den fortlöpande miljöanalysen i samverkan mellan olika berörda myndigheter. Idag kan endast enstaka punktinsatser göras, ofta med stöd av forskningsmedel. Sammantaget behövs en förstärkning av den fortlöpande miljöanalysen om 30 mnkr årligen, dvs. 90 mnkr för perioden, samt för Artdatabanken, ytterligare resurser motsvarande 69 mnkr eller 39 mnkr, beroende på överenskommelsen med Naturvårdsverket.

5 Övriga uppdrag och krav på verksamheten

-När SLU får regeringsuppdrag behöver de vara finansierade fullt ut. Eftersom det inte finns något basanslag för miljöanalys, tar regeringsuppdragen oftast resurser från forskning.

-Universitetet bör undantas från det så kallade produktivetskravet.

-Med hänvisning till skrivelse (N2017/02013) äskar SLU resurser för planering och genomförande av IUFRO 2024.

Totalt 26 mnkr

SLU har flera regeringsuppdrag motiverade av kopplingen mellan den gröna sektorn och universitetets forskning och den fortlöpande miljöanalysen. Uppdragen är något SLU gör med stolthet då de konkret och direkt ger nytta till samhället och de berikar universitetet genom exempelvis tillämpningar eller utökad samverkan. Det finns några uppdrag som innebär permanent verksamhet och där aktiv medverkan från SLU:s seniora forskare förväntas. För att ta sig an sådana uppdrag krävs både långsiktighet och finansiering som står i proportion till den förväntade insatsen. Några exempel på sådana uppdrag är:

- Avelsarbetet på kallvattenfisk i Kälarne
- Vetenskapliga rådet för djurskydd
- Riskvärderingsfunktion växtskadegörare

Avsikten är alltid att genomföra uppdrag med största möjliga resurseffektivitet men när tillräcklig finansiering saknas, eller om finansieringen upphör, innebär uppdragen att SLU måste använda forskningsmedel för att kunna utföra dem.

⁶ ICOS: Integrated Carbon Observation System, SBDI: Svensk biodiversitetsdatainfrastruktur.

Den internationella världskongressen om skogsforskning, IUFRO 2024

Sverige har, i samarbete med de nordiska och baltiska länderna, tilldelats värdskapet för IUFRO:s världskongress 2024⁷ inom temat *Skog och samhälle mot 2050*. Kongressen äger rum vart femte år och har potential att påverka den globala utvecklingen inom skog, klimat och miljö i enlighet med Agenda 2030. Cirka 5 000 delegater, ministrar, forskare, intressenter och beslutsfattare, förväntas delta i Stockholm, härutöver tillkommer virtuellt deltagande.

Enligt regeringens skrivelse (N2017/02013) garanteras SLU resurser för att genomföra kongressen, men det ekonomiska ansvarstagandet ligger f.n. hos SLU⁸. Den globala, regionala och nationella utvecklingen tillsammans med ökade risker, inte minst till följd av pandemin, kräver stor kapacitet för både planering och genomförande.

Med hänvisning till skrivelsen äskar SLU utlovade resurser för IUFRO 2024. Kostnaderna beräknas preliminärt uppgå till 26 mnkr totalt, fördelat enligt följande: 2022: 5 mnkr, 2023: 6 mnkr, 2024: 15 mnkr.

Produktivitetskravet kan inte tillämpas på utbildning och forskning

Det så kallade produktivitetskravet har under en 20 årsperiod medfört minskande anslag. Flera instanser⁹ har pekat på att detta inte är rimligt för universiteten och påtalat att det går ut över studenter och lärare. Inläring låter sig inte effektiviseras på det sättet. Paradoxalt nog innebär dagens system att lärarna arbetar mer och mer och studenterna rapporterar att de har färre timmar lärarledd tid. Samtidigt har högskolan och samhället en rad utmaningar framför sig. Högre utbildning förväntas ta ett större ansvar för ett livslångt lärande och möjlighet till omställning när samhället förändras i allt snabbare takt. Inte minst har pandemin visat att stora investeringar kommer att behövas för att klara digitaliseringen. Ur detta perspektiv är produktivitetskravet kontraproduktivt.

6 Begäran om ändring i djurskyddsförordningen (2019:66, 8 kap. 5 §)

I djurskyddsförordningen (2019:66, 8 kap. 5 §) tilldelas SLU uppdraget att vara Sveriges kontaktpunkt för EU-nätverket PARERE (Preliminary Analysis of Regulatory Relevance). Uppdraget bör flyttas till Jordbruksverket.

Skälet till begäran om ändring i rubricerad förordning är att SLU inte har förutsättningar för att inneha uppdraget om validering av alternativa metoder för djurförsök. Medlen för genomförandet av Livsmedelsstrategin har upphört, vilket medfört en neddragning med cirka 30 procent till SLU:s uppdrag om frågor som rör djurskydd och djurvälstånd.

SLU har låtit genomföra en extern utvärdering av verksamheten vid SCAW (Swedish Centre for Animal Welfare) och Vetenskapliga rådet för djurskyddsfrågor¹⁰ som presenterades för regeringen

⁷ IUFRO, International Union of Forest Research Organizations, har 630 medlemsorganisationer i 125 länder - www.iufro.org World Congress 2024 - www.iufro2024.com

⁸ Styrelsebeslut SLU, 82-96/2018

⁹ ESV ifrågasätter, efter sin genomgång av myndigheternas budgetunderlag 2020 om myndigheterna generellt klarar ytterligare effektiviseringskrav (presentation för revisorer 2020). "Systemfel i kunskapsfabriken – om urholkning av ersättningsbeloppen till högre utbildning" (SUHF 2018)

¹⁰ En uppföljning av Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) (2009-2019) och Vetenskapliga rådet för djurskydd (2017-2019) verksamheter, SLU id:SLU ua 2020,1.1.2-1112.

under 2020. I enlighet med utredningens förslag upphör SCAW i sin nuvarande form den 31 januari 2021. Det nya SCAW kommer att ha reducerad bemanning och verksamheten ska fokusera på lantbrukets djur.

SLU begär därför, i enlighet med utredningens förslag, att uppdraget att vara kontaktpunkt för PARERE överförs till Jordbruksverket som redan har verksamhet relaterad till försöksdjur genom 3R-centret¹¹ samt att regeringen snarast beslutar om förordningsändring i enlighet med detta.

7 Tillgängliggörande av regelverk

Vid Sveriges Lantbruksuniversitet tillgängliggörs bindande regler för verksamheten, inklusive föreskrifter samt i förekommande fall allmänna råd, genom digital publicering i universitetets styrande dokument som nås via universitetets hemsida. Kurs- och utbildningsplaner registreras i särskild ordning och nås via kursdatabas respektive utbildningarnas webbsidor.

8 Tabeller

Verksamhetens finansiering redovisas i tabell 1 och avgiftsbelagd verksamhet i tabell 2. Verksamhetsinvesteringar, låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar har redovisats i ”Hermes”.

¹¹ Sveriges 3R-center är en arena för kunskap och drivkraft gällande att ersätta (replace), minska (reduce) och förfina (refine) djurförsök.

1 Verksamhet/finansiering

Tabell 1: Verksamhet / finansiering 2019- 2023 (mnkr)

Tabell 1

	Utfall 2020	Prognos 2021	Beräkning 2022	Beräkning 2023	Beräkning 2024
Befintligt statsanslag					
Statsanslag enligt regleringbrev och budgetproposition.	2 003	2 139	2 070	2 102	2 157
Avgår transfereringar till andra huvudmän	-65	-65	-65	-65	-65
Summa befintliga statsanslag exkl transferering	1 938	2 110	2 061	2 107	2 152
Satsningar Utgiftsområde 23, anslag 25:1					
Grundutbildning					
Utökat utbildningsuppdrag			135	135	135
Fortlöpande miljöanalys					
Forslöpande miljöanalys			20	30	40
Artdatabanken*)			13	13	13
Forskning och forskarutbildning					
IUFRO			5	6	15
Statsanslag inklusive sätningar i budgetunderlaget	1 938	2 110	2 254	2 313	2 377
Avgiftsintäkter som disponeras	750	777	818	840	863
Bidragsintäkter som disponeras	1 097	1 216	1 328	1 445	1 555
Finansiella intäkter som disponeras	1	0	3	7	7
Summa	3 786	4 102	4 404	4 605	4 802

*) beroende på ökning av anslag 1:23 se sid 8 BU.

För perioden 2022 till 2024 har statsanslaget prognostiserats enligt regleringsbrevet och budgetpropositionen samt minskats med transfereringar till annan huvudman.

Avgiftsintäkterna beräknas öka med i genomsnitt 3,6 procent för åren 2022 till 2024. Där en försäljning av mark till Uppsala kommun ingår på 30 mnkr för år 2022.

Bidragsintäkterna beräknas öka med i genomsnitt 8,6 procent för åren 2022 till 2024.

Finansiella intäkterna ligger på historiskt låg nivå då räntan ligger kring noll i dagsläget. I prognosen räknar vi räntan succesivt ökat till att var 0,5 procent 2024.

2 Avgiftsbelagd verksamhet						
Avgiftsbelagd verksamhet, tkr						Tabell 2
	Över- /underskott 2019	Över- /underskott 2020	Prognos Intäkter 2021	Prognos Kostnader 2021	Prognos Över/ underskott 2021	Prognos Ack. Över- /underskott 2021
Uppdragsverksamhet	-750	8 057	690 000	-690 000	0	7 307
Tjänsteexport	-1 456	-3 540	60 000	-60 000	0	-4 996
Totalt	-2 206	4 517	750 000	-750 000	0	2 311